

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DLAJSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;

za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rekopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

4301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Francoska socialistična stranka
hoče ostati na svojih nogah

Obstojala je že velika nevarnost, da bo zmagala v francoski socialistični stranki struja, ki sta jo vabile v svoje toke angleška in ameriška vlada, v namenu, da s tem oslabita moč komunistične stranke. To bi ob enem zmanjšalo vpliv Sovjetske unije in zgolj to se je šlo.

Newyorski New Leader je glasno pojamral, da so zmagali na konvenciji francoskih socialistov levičarji in se ni tega prav nič radoval. A je bilo pravilno, da je bil izid zborovanja tak kot je.

V Franciji obstajajo sedaj tri glavne stranke. Komunistična je najjača. Socialistična je vsled nesoglasij v svoji sredi precej trpela, a je približno enako močna. In stranka desnice, ki se smatra v sedanjih tokih evropske politike za krščansko liberalno — karkoli to je — pa se trudi, da bi dobila vodilno vlogo v državi. Ima jo sicer že v sedanji vladi. Zmagala je na referendumu, ko se je šlo za novo ustavo. Zagovarjali so jo komunisti in socialisti. A zmagala je na splošnem glasovanju desnice. Sedaj sestavlja konstituanta spet novo ustavo. V teh trenjih posebno anglo-ameriški krogi delujejo, da bi šli socialisti rajše v koalicijo s krščansko demokratsko stranko kot pa da kolaborirajo s komunisti.

Konvencija socialistične strane pa je odločno sklenila, da se s krogom, ki zajemajo inspiracije in navodila v Vatikanu, socialisti v Franciji ne bodo pajdašili.

Ob enem so poudarili, da bodo sodelovali s komunisti v vseh stvareh, ki so obema strankama skupnega značaja. Ampak na sugestijo za organično združenje obeh skupin v eno stranko je bila ogromna večina proti iz razloga, ker delegati še niso pozabili, kako načelo se je taktika francoskih komunistov spremenila proti Franciji čim je bil sklenjen v avgustu 1939 pakt prijateljstva med Berlinom in Moskvo.

Vendar pa je dobro, da se zapadnemu kapitalizmu ni posredilo spraviti ti dve stranki v Franciji v borbo drugo proti drugi.

Leon Blum, ki je dobil v Zed. državah milijardno posojilo, je na konvenciji ostal v ozadju. Oziroma se v ospredje on ni več sibil. V jetništvu pod Hitlerjem in v policijski kontroli pod Vichyjem je veliko prestal in se utrudil. Tako so ostali v ozadju z njim vred tudi mnogi drugi stari strankini prvaki. Nikomur izmed njih se ne more očitati, da bi kdaj izdali svoj razred. Toda v borbi med vzhodom in zapadom pomisljajo — s kom.

S stranko, ki je poslusna Vatikanu, nikakor ne, je rekla večina.

S komunisti direktno tudi še ne, dokler ne postanejo povsem francoska delavska stranka.

Rezultat je torej tak, da londonska in washingtonska diplomacija nista zmagale, a tudi moskovska še ne. Je pa pot v sodelovanje med dvema delavskima strankama bolj odprta kot pa je bila do te konvencije soc. stranke.

To je dobro za Francijo in za delavstvo po vsem svetu.

"Direktna akcija" brezdomcev v Angliji
napravila vladi veliko preglavic

Pomanjkanje stanovanj je v Angliji še veliko hujši problem kakor v tej deželi. Kajti tam je bilo ogromno hiš porušenih. Vlada ima posebnega ministra, ki ima analogo baviti se samo s stanovanjskim problemom. Vojaki — več milijonov vojakov je prislo domov in prvo, kar so se vprašali, kje dobiti stanovanje zase in njihove neveste. Toda hiše je z bombami lahko podirati. Gradnje pa vzamejo časa.

Pred par tedni se je v Londonu in tudi drugje na Angleškem dogodilo, da so si brezdomci začeli iskat stanovanja z invazijo v take hiše, ki so bile prazne. Namreč vite bogatašev, katerih lastniki so domovali kje v letoviščih in zasedli so tudi nekaj napol izpraznjenih hotelov in splet vsa prazna poslopja, ki jim bi utegnila služiti za stanovanje.

Vlada je obdolžila za to akcijo komuniste. Policia jih je nekaj aretirala in udiralcem v tuje hiše pa zaprla vodo in plin.

Pač za vlado, ki je objavila rešiti stanovanjski problem v rekordnem času, zelo neprijeten incident.

Ampak predstavimo si, ako se bi baj takega dogodilo v našem Chicagu. Vsa mestna in okrajna policija bi bila pokoncu v protektiranju praznih vil na takozvanem zlatem bregu (ob jezeru), kjer je v njih na stotine in stotine praznih sob. Pri nas ni nikomur dovoljeno iskati si stanovanje z "direktno akcijo". Sicer tudi v Angliji ne. Razlika je le ta, da tukaj proti krščilcem postopamo z brutalno silo, dočim tam z njimi bolj človeško ravnajo.

Čemu naj bi delavci spet prispevali za
"zmago", kakršno so izvojevali I. 1944?

Politični odbor unij CIO je v kongresni volilni kampanji za izvolitev takih kandidatov, ki so naklonjeni delavskim težnjam. V ta namen zbira med člani unij CIO prispevke. Vsak član naj bi dal dolar. A odbor ve, da je v unijah več kot polovica članov brezbržnih za vsako resno stvar. A ob enem tudi ve, da je med onimi, ki so bili delavni v kampanji predsedniških volitev in zbrali v sklad politične akcije CIO precej stotisočakov, sedaj večno razočaranih.

Tik po volitvah je politični odbor CIO ugotovil, da je dobila

POVRACANJE AMERIŠKIH DEKLET, ki so bile v vojaški službi, je v newyorski luki in v drugih napravilo veliko prijetnih momentov, bodisi zanje, za njihne fante in za publiko, ki jih je radostno sprejela.

KATKA ZUPANIĆI:

IVERI

Mišice ...

Ime mu je bilo Ferdinand. Oče njegov je bil kočevskoga rodu in zato je bil i mali seveda čistokrvni Nemec, oziroma Kočevar, čeprav mu je slovenska mati komaj za silo tolkla kočevščino. Oče je hodil na zimo na Dunaj kostanj peč in prinasał domov toliko denarja, da je čez leto lahko igral gospoda. Ali si je denar resnično napekel s kostanjem, ali si ga je kako drugega pripeta, tega ni povedal nikomur, na denarju se pa tudi ni poznalo.

Pa menda ga je bilo več kriča kpti, kajti njegovo gospodarstvo se ni raztezalo na ženo, ki je garala doma in pri tujih ljudeh za tri, in ne na hišico, ki je reva komaj skrivala svoja rebra in ji je vsak vetrček pogledaval pod šop. Skrbel pa je za sinčka edinčka oče, kakor tudi mati. Zato je "Ferdele" živel veliko lepše, nego kateri kmeti se.

Zapomnila sem si, kako tak udarec boli! Zakaj včasih je na tak način udaril tudi mene. Nekoč me je pa vendarle preveč zabolelo in sem ga od bolečine in jeze prevzeta precej na trdo sunila v želodec. To pa je bila nezaslišana predrznost od takega drobca, kot sem bila jaz. Tega seveda ni mogel mirno prenesti, temmanj, ko je "občinstvo" okrog naju hotelo popokati od prikrtega smeha. Le nekateri so se smejali na ves glas.

Smej se prhanje pa je ponahalo, ko so otroci opazili, kako ga je spreminjača bárva. Najprej zelen, nato pa ko puranideč je krčil pesti. Bala sem se ga, vendar sem navznoter potegnjene ustnje tudi jaz pripravila že pest, da ga sunem na vso moč, če bi se mi približal. Mora je biti to prav semešna slika. Drug proti drugemu sva si bila nekako tako, kakor vrana proti vrabcu. Jaz, najmanjša v vsej šoli — on pa za ponavljano šolo zrel vsaj po letoh, če že ne po pameti. Saj se že iz te površno podane slike lahko razvidi, da ni mogel biti bistreguma.

Ta "Ferdele", ki smo ga na pravljaju, je baje sladko; za zabeščenje še posebno. Morda je vso naslednjo noč tuhatal, kako je se osvetil. Drugi dan mi je zvezna kongresna in senatna zbornica napredno večino in da je k temu posebno on (odbor za politično akcijo CIO) pripomogel. In zmagal je kajpada Roosevelt in Truman. To je bil triumf tudi za načelnika politične akcije CIO pokojnega Sidneja Hillmana in tovariša.

Izkazalo se je — kar socialisti vedno poudarjamo, da zmagajo v kapitalističnih strankah ne morejo biti zaeno zmage za delavsko stvar. In tako je moral končno tudi politični odbor unij CIO priznati, da je bil sedaj dokončani zvezni kongres eden najbolj reaktionarnih.

Kampanja za izvolitev kandidatov v novo zbornico je v teku in v nji je spet udeležena tudi politična akcija unij CIO.

Predsednik CIO, Philip Murray, je nedavno na konferenci zastopnikov unije jezikarskih delavcev dejal, da so se člani na apel za prispevanje po dolarju v kampanjski sklad slabo odzvali. Urgiral je navzoče, naj jim predoče, kako potrebno je za delavce pomagati v volilnem boju, kajti će bodo brezbržni — kdo ve, kaščen kongres bom dobil!

"Zato potrebujemo kampanjski sklad — saj kakih \$400,000," je poudaril, "toda odziv doslej je bil nezadovoljiv."

Bržkone delavci niso pozabili "zmage" v letu 1944, v kateri so veliko prispevali gmočno in z aktivnostmi, pa se jim zdi, da se za takto taktiko ni vredno truditi. Letos smo spet v iste sorte kampanji in rezultat bo nedvomno sličen kakor je bil v novemboru 1944. Delavstvo, ki se je ponosa, da je zmagalo, pa je izprevadelo, da so triumfirali privilegiji. In pa da je "new deal" povsem zatonil.

Dokler bo ameriško delavstvo koncentriralo svoje politične energije v kapitalističnih strankah, bodo vladali privilegiji in v kongresu ne bo imelo drugega kot nekaj prijateljev. Šele kadar se odloči za socialistični program in si ustanovi svojo stranko, postane drugače.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Nikdo ne more trditi, da ne živimo v dobi velikih dogodkov. V Parizu, na Kitajskem, v Indiji, Palestini, Balkanu in tukaj pri nas v Ameriki se piše zgodovina z velikim črkami. Ali kot je že navada v takih časih, gre večina ljudi mimo teh dogodkov kot da se vrši kje na Marsu.

Je pa tudi navadnemu človeku težko razumeti to vrvenje, ker ne pozna ne evropskih in ne svetovnih razmer in so mu vse te stvari znane samo toliko, kar sliši po radiu in pa kar mu dnevno zabijajo v glavo naši buržavni dnevniki. Ciang Kai-shek mu je radi tega znan kot nevstršen boritelj za demokracijo, in pa da je naš zaveznički osvoboditelj ter narodni junak Kitajske. Grški kralj Jurij, za katerega so pod našim v angleškim pokroviteljstvom glasovali 1. septembra "demokracijo" ljubeči Grki — je tudi naš zaveznički v velik demokrat. Caudillo Franco je, če čitate naše mečanske liste, tudi velik kristjan, borec proti krvolčnim nevernim komunistom ter rešenik katoliške civilizacije v Španiji. Isto tako portugalski Salazar. Japonski mikado se je tudi podporabil ter je na potu "prave demokracije".

Kdo ve? Mogoče bomo kmalu potrebovali zavezničke. Da, časi se spreminjajo! Včeraj naši zaveznički — danes naši sovražniki in obratno. Trgovski interesi in moč propagande so mogočna sila, še posebno kadar so v ozadju atomske bombe.

Po svetu

Ko to pišem, usoda Trsta in Primorja še ni odločena. Kaj pada, znano je, kaj imajo pričakovati naši ljudje v starosti domovini. "Vox populi, vox Dei", ima zelo malo pomena v današnjih časih. Kadar demonstrirajo naši ljudje in Trstu — so napadeni od najete fašistične policije ter od zavezničkega vojaštva. S kakšnimi imeni se osipa naše ljudi v zaveznički vojaški zoni, o tem je bilo že večkrat poročano. Kot je nedavno pisal neki časniški poročalec — citiral je besede ameriškega vojaškega poveljnika: "Mi tukaj smo edina jez ki drži nazaj val komunizma, da ne bo poplavil vso padajočo civilizacijo."

"Zapadna krščanska civilizacija", kot jo nazivajo naši državniki, mora biti pač na zelo slabih nogah — če je res v nevarnosti pohrustanja te velike institucije po Jugoslovenih. Se posebno po tistem nesrečnem dogodku izbitja ameriškega letala po jugoslovenskih letalcih se je stvar še veliko bolj poslabšala. Ali eno je, na kar so naši ljudje v Sloveniji lahko ponosni — na mirovni konferenci v Parizu imajo dobre zastopnike. To priznava tudi naša ameriška zastopniki.

Na Grškem so odglasovali za kralja. Kot pravijo, je bila za monarhijo velika večina, katera pa se je kljub štetju po rojalističnih odborih precej skrčila. Stvar je bila tako sramotna, da še celo naše časopisje ni hotelo veliko pisati o tej zmagi. Ali dovolj o tem.

Na Bolgarskem je bilo ravnopravno. Mali kralječek, ali bolje njegov regent je bil dobiti to kar bi bil dobiti grški Jurij v drugem položaju. — Brco! Ko čitam izčrpke knjige "As He Saw It", v reviji "Look" — knjigo je spisal sin pokojnega predsednika Elliott Roosevelt, mi je natanko znano, kaj bi se dogodilo z Jugoslavijo, ko bi prišli v njeno Angleško prvi in pa naša ameriška armada Peter bi imel zagotovljen prestol in pa "demokracija" ter "krščanstvo" bi bilo rešeno.

Državni tajnik Byrnes je imel predprednji teden v Stuttgartu zelo zanimiv govor. Nemcem je povedal precej stvari, med drugim, da meje, kot so bile določene na Jalti, za Ameriko niso obvezne. Povedal je Francozom, da Porenje in Porurje niso francoska ozemlja. Omenil je, da Zedinjene države že centralizirano novo Nemčijo, katere bo lahko sodelovala v zapadni Evropi, ter končno, da Zed. države ne pojdejo v izolacijo, temveč ostanejo v Evropi še dolgo časa. V prvi vrsti je bil namenjen to govor Rusom, kot odgovor Molotovu, kateri je nekaj slične.

Kako to da niti predsednik in njegova družba ne ve, kaj pravzaprav je ali bi moral biti vnašanje politika naše vlade, to mi nikakor ne gre v glavo!

Tole mi ne gre v glavo?

—

—

—

—

—

—

—

—

PRIPOVEDNI DEL

Moja mama se je vrnila

(Iz ruščine.)

To je bilo pred tremi leti v Sibiriji, v mestu Kemeron. V dvajsetih dneh je odšlo iz mesta doma za drobence sirote 20 otrok.

Malčki so odšli k novim družinam. Preprosti ruderji in visoko kvalificirani specialisti, kolhogniki iz bližnjih vasi in sodelniki državnih ustanov so posinjavali otroke, ki so v domovinski vojni izgubili svoje starše.

V dečjem domu posvečajo otrokom ganljivo pozornost in skrbnost. Vsega imajo dovolj živijo mirno in na toplem. In vendar gleda vsak odrasel s posebnim ocenjem na te malčke, razumevajoč, da ne uživajo roditeljske dobre.

Vprav zato se je tudi začelo to čudovito, prelepo, blagorodno gibanje med državljeni Sovjetske zvezze. Najrazličnejši ljudje po svojem značaju, nagnjenih, poklicu, načinu življenja, so začeli posinjavati male sirote, ki jih je dala vojna.

Nikdar ne bomo pozabili prvega otroka, ki je zapustil Kemeronski dečji dom, modrokočega triletnega Aljošo. Vsi so ga ljubili, tega neugnanega šaljivca. Kot burja je divjal po prostornih sobah dečjega doma, izmišljajoč si — za stare ljudi — nepojmljive, fantastične igre. Včasih pa, v vrtincu svojega bujnega veselja, je naenkrat utihnil, njegovo živo liče je čudno okamenelo, ročice so se mu brez moči povesile, — spominjal se je tega, kar je prezival, na mater, ki se jo ubili fašisti.

Sergej Jevstignejev, strugar iz tovarne za strelivo, ki ni imel otrok, je prišel skupaj s svojo ženo v dečji dom, da bi si izbral sina.

Zelo težko je izbirati sina! Vsi malčki te gledajo z zaupanjem in prijazno, vsi imajo svete oči in priravnjene noske in vsakega bi rad vzel. A naenkrat se ti začenja dozdevati, da je prav ta, svetlosni z jasnimi očmi — tisti edini, ki ga pogresaš v svoji hiši.

Jevstignejev se je zazdelo, da je tak edini Aljoša. V tej najvažnejši minutni svojega življenja je fantek, zapihan in zasplojen tlačil v igračko — tovarniški tovorni avto — starega, legega mačka Vasko, ki se je brezkrno redil v detdomski kuhinji.

Tu je tvoja mama, — so mu rekli in pokazali na Jevstignejevo ženo.

Aljoša je resno pogledal na žensko, ki je stala pred njim.

— Ne! — je zanikuč zmajal z glavico, — ne, jaz vem, moja mama je umrla.

Za sekundo je nastal nepriten molk. A žena, ki je hotela nadomestiti temu otroku mater, se je materinsko znašla:

— Kaj praviš, kaj praviš, Aljošenko — je vzkljiknila,

plašču. Tri odlikovanja mu krasijo prsi. Nalahno šepa.

Iz globine stanovanja se slišijo zvoki; nekdo se na klavirju prizadenva uči popularno otroško pesem. Nato zvoki klavirja naenkrat utihnejo. Slišim mehač ženski glas:

— Sašenka, sinko, zaigraj še enkrat, saj ne znaš še preveč dobro."

Ko je Ana Svidorovna izvedela, da sem prišla, je vstopila v predsto. Za njenim hrbtom zaledam radovedno ličečo pobica. Naenkrat je izginil in čez minuto zopet slišim igranje klavirja.

Enega za drugim obredem vseh dvanajstih naslovov. Vsi otroci so bojni, zdravi in veseli. Aločka, ki so jo pripeljali izpod Lvova, je pred kratkim izpolnila peto leto. Vsak dan preživlja osem ur v otroškem vrtcu, medtem ko se števa njena mama v rudniški pisarni tone premoga.

Peter Kopriva:

Poslednja mirovna konferanca Sanjski prizor

Sledenje prizor je posnet po sejah pariške mirovne konference in sličnih zborovanj, ki so dandanes v modi.

Vrši se v veliki dvorani Luksemburške palače v Parizu. Dnevni čas ni važen, toda zaradi končnega efekta sem izbral večer.

Seja je dokaj burna in brez pravega reda. Na rešetu so pritožbe in zahteve Hitlerjevih tepenih podrepnikov. Besedo ima Madžar.

Madžar (patetično): Vprašam vas, gospoda, kakšna pravica je to, da mora biti Madžarska stisnjena v tako ozke meje? Že pre nismo mogli dihati, zdaj nas pa obesolutno duši! In kakor da bi mera krivic se ne bila polna, hočejo zdaj Čehoslovaki pognači preko svojih mej nadaljnje tisoč Madžarov, češ, da niso bili zvesti državljan! Gospodje, kam bomo z njimi, ko že na nih pristora? Ko bi nam vsaj vrnili Transilvanijo pa Bačko in Banat, potem —

Romunec (zbadljivo): Saj, pa še Hrvasko in Slovaško za povrh — za nagrado, ker ste tako verno služili Hitlerju, kajne? Da si le upate odpreti gobec po vsem hudem, kar ste prizadejali svojim sosedom! Vaša predznot —

Madžar (zavije oči kot da bi ga v trebuhi ščipalo): Prosim, jaz imam besedo! Mi ne zahtevamo drugega razen pravice — navadne človeške pravice, ki —

Romunec (besno): Ki je vi Madžari niste nikdar poznali za druge! Z vami je bilo vedno tako, da se vam je vedno videlo vse v redu, dokler ste kakor mačka čepeli drugim za vratom ter jih grizli in praskali; čim pa vam kdo stopi na rep pa civile ko —

Cehoslovak (dvinge roko): Prosim, predsednika, da mi dovoli odgovor na izvajanja zastopnika Madžarske. Čehoslovaska je četrto stoletje gojila gade na svojih prsih, toda poslej ne maramo več taje svojati v svojih mejah. Čehoslovaka zemlja pripada Čehom in Slovakinom. Amen.

Madžar (ogorčeno): Kaj, svajat nas imenujete? Sramota!

Romunec (porogljivo): Ali želite, da vas imenujemo angelčke?

Predsednik (tolče s svojim kladivcem po mizi): Prosim, gospoda! Brzdajte svoje strasti! To se vendar ne spodobi na tem mestu. Ali smo mirovna konferanca ali babji semenj?

Rus (se obrne k Amerikanu; posmehljivo): Vidite? Slišite? Kakor paglavci se pričakajo in zmerjajo! A vi vzdite temu vtrajate, da jim je treba dovoliti več svobode... Palice, palice!

Amerikanec (pogleda Rusa izpod čela; zbadljivo): Ce bi bila palica v vaših rokah, kajne? Ampak iz te moke ne bo kruha, prijetljiv! Mi nismo žrtvovali stotisoč mladih fantov in štirih milijard dolarjev zato, da bi vi pobasali Evropo v svojo malho! Mi smo za demokracijo. Kar Evropa potrebuje, je več demokracije.

Rus (odločno odkima): Ničeno. Sovjetska zveza ne trguje s človeškim mesom. Mi zahtevamo samo pravico — za Jugoslovane, za Romunce, za Bolgare in naposled zase. Podonavski narodi so se zatekli pod naše varstvo in mi na barantamo za

Zvečer gre mama sama po Aločko; deklico ogrne preko plašča s toplo volinjen ruto in jo pelje domov, v rušnico naselje. Ob nedeljah pa se skupaj sankata: mama jih vleče, Aločka pa trdno oprjemajoč se naslanjala sank, klepeče in vriska od vezuma...

Anglož (raztreseno prikima): Saj... O tem bomo še govorili... Za danes je dovolj tega. Poslušajmo rajši, kaj ve povedati Italijanski signor...

(Medtem ko se Titani pomenjujejo dobi besedo Italijan.) Italijan (jokavo): In po vseh krivicah, ki nam jih prizadeva osnutek mirovne pogodbe nam je naložena še strašna peza izgube Trsta, puncice v ocetu demokratične Italije. Ali si morete misli strašnejše krivice?

Jugosloven (ga trpko prekine): Signor bi moral naslovit svoje vprašanje na tiste stotisoč Jugoslovanov, katere so njegovi "demokratični" rojaki na smrt trpinčili in na debelo klali tekom štiriletne okupacije naših krajev! Ali pa primorske Slovence in Hrvate, ki so ječali četrto stoletje pod krvavim jarom tolkanj hvalisane italijanske kulture! Oni bi mu pa najlaže raztolmačili, kaj je krivica — vnebovijoča krivica!

Italijan (ogorčeno, užaljeno): Trčačani so Italijani!

Jugosloven (sarkastično): V New Yorku je več Italijanov kot v Trstu. Zakaj ne zahtevate New Yorka od Amerike?

Rus (se smeje v pest; pomembeni Amerikanu): Ta moj Jugosloven mu res sijajo levite bere in štrene meša! Najrajši bi ga objel.

Amerikanec (nejevoljno pogleda Jugoslovana, nato nadaljuje): S čim smo si zaslužili takšno kazeno? Zakaj nas hočete bičati in ponizati? Zato, ker smo pomagali vso stvari do zmage? Zato, ker smo strmoglavlili Mussolinija in pognali Nemce iz Italije? Zato —

Jugosloven (se zakrohotata): Nehaj vendar, človeče, sicer počim od smeha! Vi — strmoglavlili Mussolinija! Haha, ta je pa debela! Kakor da bi ves svet ne vedel, da pri tem niste imeli nič opraviti vi, zakrknjeni učenci Orlando in Sforze in dučeva samega, ne vaše ljudstvo, temveč —

Italijan (ogorčeno): Mi — italijansko ljudstvo ga je zavrglo!

Jugosloven (porogljivo): Figo ga je strmoglavlil! Resnica je, da sta to izvršila vaš pedenjakraliček Emanuel in njegov oprod Badoglio, da si z njim odkupita svoji ničvredni koži. Nu, poteza se jima je sijajno posrečila...

Italijan (se peni od jeze): To je vnebovijoča žalitev hrabrega italijanskega naroda!

Predsednik (tolči s svojim kladivom po mizi in poziva k redu): In kdor se strinja, je sam laživec in razbojnik!

Južna Albanija je grška!

Figo je vaša! Vse Grke tamkaj vam naštetej na prste ene roke!

Predsednik (razbijja s kladivom po mizi): Prosim, gospoda, da se nehata obkladati s priimki! (Titani): Ali je signor zaključil svojo tirado — pardon! — mislim reči, gorov?

Italijan (vzboci prsa, gleda okrog kot petelin na plotu): Gotovo bi ga bil že skončal, če bi ta le jugoslovanska kamenj, da boste siti transilvanske zemlje za vse večne čase.

Neki delegat (oponaša goso): Kva-kva-kva-kva! Ali ste ljudje ali živina?

(Nenadoma pridri v dvoranu eden izmed rediteljev in zdrvi naravnost k predsedniku. Mož je prepden od groze in ves poten na strahu.)

REDITELJ (z drhtecim glasom): Ooo, to je grozno! Konec sveta! Sodnji dan! Molimo, gospodje! (S spusti na kolena, sklene roke.)

(V dvorani nastane smrtna tisina. Oči navzočih so vprte v klečečega reditelja.)

Predsednik (osuplo): Človek, ali se vam blede? Kaj se je vendar zgodilo?

Dvorana nenašoma zažari v silni svetlobi, ki v hipu vse oslepila.

Ženske v industriji (Zenske v industriji)

Po vojni je bilo prekorovano, da se bodo ženske vrnile iz industrije "nazaj v kuhanje". To se ni zgodilo. Okrog 28 odstotkov vseh delavcev v tej deželi tvorijo delačke.

Prva v najgrša izmed vseh goljufij, je varati samega sebe. — Bailey.

Avtstrie in Čehoslovaške — za dobro mero? Tudi ti deželi spadajo v tržaškemu zaledju.

MISS THOMPSON (debelo pogleda Jugoslovana; se popraska za ušesom): Hmm, o tem pa nisem še razmišljala. By golly, ampak stvar ne zveni napacno. Čakajte, grem vpravati grofa Sforzo za nasvet. Z njim se dobri razumeva.

Italijan (zmajuje z glavo nad rediteljem): Za božjo voljo, povejte nam vendar, kaj se je zgodilo!

Reditelj (vstane, razširi roke; z brezkončnim obupom): Gospodje, atomska vojna je izbruhnila! Brez napovedi! Brez vidnega vzroka! Morda celo po pomoti? Nihče ne ve. Ampak pred desetimi minutami je izginila Moskva v stebru ognja in dima! Nekej trenutkov pozneje je zadelo usoda London, New York, Washington in San Francisco...

Jugosloven (porogljivo): Kako se bo zadušila, če se še spoceti ne more? In kakšne so tiste pravice, na katere se sklicujete vi in vaša prizemljena ameriška priateljica? Pravice nasilja in laži!

Italijan (ogorčeno, užaljeno): Trčačani so Italijani!

Jugosloven (sarkastično): V New Yorku je več Italijanov kot v Trstu. Zakaj ne zahtevate New Yorka od Amerike?

Rus (se smeje v pest; pomembeni Amerikanu): Ta moj Jugosloven mu res sijajo levite bere in štrene meša! Najrajši bi ga spusti na kolena.

Člani konference se bledih obrazov preplašeno spogledujejo.

Po dvorani gre pritajen šepet: Ali je mogoče? Kdo je zaresil to strahotno blaznost?

Drugi reditelj (se prikaja med vrata): Gospodje, najnovejše poročilo: Berlin, Copenhagen, Rim in Stockholm so pravkar zleteli v zrak!

Anglež (strupeno pogleda Jugoslovana): Trst je naš! Kdo je res odredil to strahotno blaznost?

Amerikanec (nejevoljno pogleda Jugoslovana, nato zamrmra Angležu): Damn it! To je pa res od sile! Ti Balkanci nimajo nobenih masir!

Anglež (tolča Amerikanca): Ampak tudi najin Talijanek se dobro drži. By Jove, kdo bi si mislil, da je v ti šlapici toliko drzrosti!

Amerikanec (ne jevoljno pogleda Jugoslovana): Imaš Rusa, nato zamrmra Angležu: Damn it! To je pa res od sile! Ti Balkanci nimajo nobenih masir!

Anglež (strupeno pogleda Jugoslovana): Ali hočeš Trst? Če je res toliko zanj, ga lahko dobiš... Saj Italijani nismo tako trmasti kot se zdimo. Bi rad Trst? Nu, govor. Jaz sem zdaj čudočno velikodušno razpoložen. Samo besedo reci, pa bo vaš.

Jugosloven (se s studom obrne na reditelja): Udari mrino po gobcu, sicer ga bom jaz opazil!

Jugosloven (pomilovalno): To bi bila absolutna potrata energije, prijatelj! Skoda je le, da mora ves svet poginiti zaradi takih le bedakov, ki sebe imenujejo državnike. (Odhiti ven.)

Italijan (se blaženo reže za Jugoslovom): Haha, ne maraš Trsta, a? Naposlед priznaš, da je naš — naš na vse večne čase!

Grek (s studom):

Poročilo o Ljudski tiskarni v Mariboru med vojno in sedaj

Ko se je po prvi vojni zanesla borba za program JSZ v Jugoslavijo, predvsem v Slovenijo, da se pridobi konstituant za ustanovitev federativne jugoslovanske republike, so rekli tam, da potrebujejo za tisk zanesljivo tiskarno.

Tako se je poverjeništvo JRZ, oziroma takratna njegova eksekutiva, odločila dati v ta namen posojilo. Tu sta bila takrat na posebni misiji ljubljanski župan dr. Ljudevit Perič in pa vodja strokovnih unij Franc Svetek. Prvi je že umrl, drugi je po minuli vojni dobil važno mesto pri sedanjem vladu Jugoslavije v Beogradu.

Posojilo je bilo na posvetovanjih z omenjenima dvema ter z Antonom Kristanom končno določeno tiskarni Blasnikovih naslednikov v Ljubljani. Toda stvar se ni obnesla, ker tisti, ki so imeli nalogo transakcijo izvršili, so ob enem obljubili zadevo urediti tako, da bo večinski delež pripadal poverjeništvu JRZ.

V sled nastalih nesoglasij je bilo po par letih to posojilo prenešeno na Ljudsko tiskarno v Mariboru, a tudi tje ne tako, ker so se glasila navodila, ampak vendar v pravi namen, kateremu je bilo posvečeno.

Ta vsota je omogočila izdati veliko brošur in letakov v kampanji za program JRZ, dokler ni ustavodajna skupščina zaključila, da bo Jugoslavija monarhija in da mora vsa propaganda proti njej nehati.

V Ljudski tiskarni so se potem skozi do te vojne še tiskale reči, ki so pripravljale ljudstvo za dan, ko program JRZ spet pride do veljave.

Ko je nastala druga svetovna vojna, so naciji udri v Maribor in aretirali urednika Delevske Politike Viktorja Eržena, ki je bil ob enem eden glavnih funkcionarjev Ljudske tiskarne in ga vrgli v ječo. In zatem ga odgnali v jetniški logar. Enako vse druge delavske funkcionarje, ker niso imeli kam pobegniti.

Med vojno smo o teh ljudeh malo čuli. Vedeli smo le, da so zavezniški bombniki napravili nekaj napadov na Maribor in precej mesta porušili.

Tako je postal ruševina i Ljudska tiskarna. Po vojni je njen posestvo prešlo v last države. Sliko o vsem tem podaja v sledečem pismu njen takratni upravitelj Viktor Eržen ki se glasi:

Poverjeništvu Jugoslovanskega republičanskega združenja

Cenjeni sodruži!

Kot poslovodci podpredsednik "Ljudske tiskarne d. d." v Mariboru imamo dolžnost, da Vas, četudi nekoliko kasno, obvestim o stanju podjetja, kateremu ste pred leti, ko je bilo v tiski za denar, priskočili na posmoč z dolgoročnim posojilom. Četudi je bil položaj česta tak, da ste mogli dvomiti o gospodarskih sposobnostih ljudi, ki ste jim zaupali upravljanje posojenega denarja, smo pa vendar storili vse, kar je bilo v naših močeh, potem ko smo premagali mnoge križe in težave, da bi Vam prej ali sleg povrnili z obrestmi kar je bilo posojeno. Prepričan sem, da bi se bilo to vsaj deloma tudi že zgodovalo, ako ne bi bila prišla vojna z vsemi svojimi grozotami in posledicami.

Naši stiki pred vojno niso bili preveč pogosti. Mogoče nam je zaradi preoblikice dela primanjkovalo časa, mogoče pa smo bili večkrat tudi v zadregi, kaj naj Vam rečemo, ko Vam nismo imeli povedati kaj drugega, kot prisot Vas potrpljenja.

Ker Vam o našem položaju od izbruhu vojne sem ni nicesao znano, hočem čim bolj na kratko omeniti potek dogodkov, da boste imeli, četudi površen pa vendarlo točen pregled stanja.

Namen, kateremu je služilo podjetje, Vam je znan. Zato se ni čuditi, ako je nemški fašizem smrtni sovražnik svobodnega delavskega gibanja, takoj po svojem prihodu zasegel naše podjetje in postavil komisarija, nekaj članov upravnega sveta družbe, ki so bili vidnejši sodelavci v gibanju, pa takoj zapri, in po mesecih zapora izgnal v Srbijo. Med izgnanimi je bil tudi predsednik naše družbe, g. Viktor Grčar, ki je 6. I. 1942 umrl v izgnanstvu blizu Cačke.

Vsa leta okupacije je podjetje obratovalo. Nekaj uslužbencev in delavcev, ki so ostali, se je pošteno trudilo, da bi podjetje ohranili v čim boljšem stanju in ga celo izpolnilo na račun našega fašizma, ko bi po vojni našli material in zalogu papirja.

Sredi avgusta smo začeli odstranjevati ruševine na zemljišču naše tiskarne. Izkopali smo zasipane in poškodovane tiskarske stroje in po poldrugem me-

V GDANSKEM (Danzing) je bilo nedavno obešenih enajst vojnih kriminalcev pred množico 35.000 ljudi. Te vrste prizori za civilizacijo niso razveseljivi, ampak dokler bodo vzroki za vojne, bodo tudi "vojni zločinci" na svetu. Ti obešeni so prej morili Poljake in Žide, sedaj pa so dokončali po pravilu, da "kakor seješ, tako boš žel".

venje pristanek večinskih delnicarjev za prodajo delnic.

Upamo, da smo s tem kar najbolj zaščitili interese naših upnikov, predvsem JRZ. Kajti odločilo tega, kot tudi vseh ostalih dolgov bo z odkupom delnic brezvzela država. Dočim se terate domačih upnikov likvidajo po zakonu 1:10, je Vaše posojilo knjiženo že od 22. 1. 1931 kot dolarsko posojilo, 10.000 dollarjev, s 4% obrestmi, ki bo ikvidirano, kot vsa ostala ameriška posojila po posebnem meddržavnem dogovoru.

Posojilo, ki ste ga dali 15. 10. 1924 in cigar odplačilni rok ste dne 30. 1. 1925 podaljšali do 1. marca 1944, znaša danes najmanj prvotni znesek, ker med vojno niso bile plačane niti obresti, niti anuitete. Pred Vami je v zemljišči knjigji samo ena vknjižba na 300.000 din. predvojnih ali 30,000 din. FLRJ. Jaso je, četudi ni posebej zaznamovano, da je podlaga za jamstvo ne samo zemljišče, ampak tudi vse nepremičnine.

Sedaj, ko poznate položaj, boste lahko ukrenili kar se Vam bo zelo potrebno. Zaenkrat lahko pošljete dopise v tej zadevi še na moj naslov, oziroma mi sporočite, ako boste koga pooblastili z zastopstvom Vaših interesov. Za pojasnila sem Vam ali pa Vašemu zastopniku vedeni v zemljišči knjigji samo ena vknjižba na 300.000 din. predvojnih ali 30,000 din. FLRJ. Jaso je, četudi ni posebej zaznamovano, da je podlaga za jamstvo ne samo zemljišče, ampak tudi vse nepremičnine.

Zahvaljujem se Vam za Vaš uvidevost in potprežljivo čakanje ter naklonjenost, ki ste jo izkazali stvari, prepričan, da sem topogledno tolmač občutkov naših vseh.

Sodružno pozdravlja,

Viktor Eržen.

Naslov: Viktor Eržen, Prešernova ul. 30 a, Maribor.

Gornje pismo torej dokazuje, da se je s tem posojilom poštreno ravnalo vseskozi, da pa so bile okolščine take, in toliko težavne, da se z njim ni moglo dosegiti toliko kakor se je namernovalo.

Vendar ni bilo zaman!

Boj za trge

Anglija je svojo izvozno trgovino povečala toliko, da je predvojno kvantitetu že presegla. To ji je potrebno, ker je odvisna od izvoza. Toda z Zed. državami ima vsled štirimiliardnega posojila sporazum, ki določa, da nam v konkurenči ne bo nagajajo s kakimi prednostnimi pogodbami, pač pa trgovala po svetu po pravilu, da naj bodo priložnosti v mednarodni trgovini enake za vse dežele.

Med tem pa Sovjetska unija sklepala ugodnostne trgovske pogodbe. Namreč take, ki tekmujo države izključujejo, ali pa jih saj toliko odrivajo, da jem je uspešno konkurirajo, na jem ne.

Se pred tem nam je bilo z medrodajnega mesta sporočeno, da smatra država tiskarsko industrijo kot svoje posebno interesno področje in stavljena nam je bila ponuba za odkup delnic, z vpoštovanjem zakona o valorizaciji in zakona o ureditvi predvojnih obveznosti (relacija 1:10). Mi smo o tem obveznosti napisali skupaj s sindikatov, sindikati in zadruge. Tako smo predložili ministrstvu za industrijo in rudarstvo ljudske republike Slo-

venija na drugem mestu z Zed. državami.

Po sedanjem pogodbi bi švedska izvozna in uvozna trgovina bila operta zgoj na Sovjetsko unijo.

HELP WANTED

GIRLS

LIGHT CLEAN WORK IN PRINTING PLANT
HAND OR MACHINE OPERATORS

ROTATING SHIFTS — NIGHT PREMIUM
PLEASANT WORKING CONDITIONS
HOSPITALIZATION PLAN — GROUP INSURANCE
PAID VACATION — CAFETERIA IN BUILDING

APPLY — EMPLOYMENT OFFICE

UARCO INCORPORATED
5000 SOUTH CALIFORNIA AVENUE

Good Transportation — California Bus to Door

Operators, Sewing Machine

Here is an exceptional opportunity for girls and women to earn good, steady income. Experience is NOT necessary. Light work; vacation with pay; pleasant working conditions. Profit Bonus Quarterly.

Contact: F. B. AUER, Personnel Manager

Bearse Manufacturing Co.
3815 West Cortland Street

(EXPERIENCED)

FINISHERS
on LADIES COATS

Steady — Good Pay — Pleasant Working Conditions

WEISS

Room 703

302 SOUTH MARKET STREET

OLIVE PACKERS

EXPERIENCED — OR

GIRLS

17 to 25 years of age — willing to learn a good trade. Clean, easy work. Good wages to start

Regular bonus

Call in person

MAWER-GULDEN-ANNIS, INC.
589 EAST ILLINOIS ST.

Laboratory Assistant

MALE OR FEMALE

19 to 25 years of age with some experience in Chemistry

5-day week. Good working conditions

Phone Mr. BODLENNER

MANSfield 2710

Central Waxed Paper Co.
5659 West Taylor St.

TYPIST with some experience, good permanent position with future sec., 5 day, 40 hr. week, in congenital loop ins. office, good starting sal. with opp. for advanc.

Apply now: Room 841, Insurance Exchange, 175 West Jackson

DOCKMEN and PLATFORM WORKERS

90c per hour. Overtime if you want

Apply now

FOSTER GREY LINES
2437 West 21st Street

STENOGRAPHERS — TYPISTS

Experienced or inexperienced. Good perm. positions with future security. Chance for advancement. Good starting salary. 5 day week.

TRAVELERS INSURANCE CO.
175 W. Jackson — WAB. 3000

WANTED GIRLS and WOMEN

Light clean job. Good pay while learning. Paid vacation

TYKE STYLES, Inc.

1263 N. Paulina Street

Armitage 4029

WE NEED MEN

FOR STEADY YEAR AROUND GENERAL FACTORY WORK.

GOOD PAY, VACATIONS, PROFIT SHARING, Etc.

GIBBS BOARD TILE CORP.
615 N. Aberdeen St., Chicago

MEN or WOMEN

TO CLEAN OFFICE SPACE

5-day week.—Permanent position

Apply at once to:

DIAMOND MATCH CO.
3254 N. Kilbourn

Phone Kildare 7972

SCRATCH BRUSHERS and PLATER'S HELPERS

Steady work. Time and half for over time. Paid vacation. Hospitalization. Good working conditions

ACME PHOTO FRAME
1264 N. Kingsbury Superior 1875

YOUNG MEN

to be trained for laboratory assistants and testers

UNIVERSAL OIL PRODUCTS

Call LYONS 7141 for appointment

OFFICE BOY

40 hour week

8 a. m. to 4:15 p. m.

UNIVERSAL OIL PRODUCTS

Call LYONS 7141 for appointment

WOMEN for shirts ironing. Day and night shifts. All year round

Good work. cond. Apply immmed.

114 W. NORTH AVE. or phone MOHAWK 6299

HELP WANTED

Experienced Stenographer. Good opening for capable girl. 40 hours week. Opportunity for advancement. Highest wages if you qualify

Apply

Iron & Steel Products, Inc.

E. 135th & S. Brainard on S. S. L.

4 BUS GIRLS WANTED

Meals and Uniforms furnished

Good wages: \$28.00 per week

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

S seje izvršnega odseka SANSA

V soboto 7. septembra se je vršila v Chicagu redna seja eksekutive SANSA. Seje so se udeležili predsednik Kristan, prvi podpredsednik Rogelj, drugi podpredsednik Vider, tajnik Kuhel, blagajnik Cainkar, zapisnik Zupan ter odborniki Jurjovec, Krapenc in Zaitz. Oprostili sta se odbornika Leo Kušljan in Albina Novak ter častni predsednik L. Adamič, častna podpredsednica M. Prislank in častni odbornik dr. Kern.

Ker se zaradi raznih konvenij in polletnih sej glavnih odborov naših bratskih organizacij ter drugih zadržkov redne seje eksekutivno niso obdržavale, se je ta seja imela baviti z raznimi zadevami in jih rešiti.

Zaključeno je bilo, da se vrši prihodnja seja SANSonih odsekov (glavnega odbora) v Chicagu v soboto 12. oktobra. Eksekutiva bo priporočala gl. odboru, da sklice drugo redno konvencijo SANSA enkrat prihodnjo pomlad. Med tem časom pa se bo vršila akcija za razgibanje in povečanje naše organizacije ter pritegniti k SANSoemu gibanju še večje število naših rojakov, društev in organizacij, ki se zanimajo za politično akcijo, ter poziveti nekatere podružnice, ki so se zadnje čase nekam pomorivile. Razne kampanje za materialno pomoč Sloveniji in Jugoslaviji, kakor tudi kampanja za otroško bolnišnico, so že delj časa monopolizirale našo politično akcijo ter skrle dohodek za politično delo, za katerega je bil SANS v prvi vrsti ustanovljen.

Eksekutiva SANSA uvideva potrebo za nadaljnji obstoj in delovanje Združenega odbora južnoslovenskih Amerikanec (ZOJSA) ter bo istega še nadalje finančno podpirala, dokler bodo finančna sredstva dovoljena.

Na apel Tiskovnega urada pri predsedstvu vlade Ljudske republike Slovenije za denarno podporo Tiskovnemu skladu za Primorsko in Koroško, je izvršni odbor odobril iz upravnega skladka vsoto \$500; ki se naj takoj odpošlje v Ljubljano, po zaključku SANSove kampanje za otroško bolnišnico v Sloveniji pa bo SANS zbiral prispevke za Tiskovni sklad tudi od članstva in podružnic ter izven organizacije. Na prošnjo Državnega filmskega podjetja, oddelek za Slovenijo, bo SANS skušal nabavljati za omenjeno podjetje filmske trakove v zameno za izgotovljene filme. V Jugoslaviji je veliko pomanjkanje filmskega traku in to je tudi razlog, da je v Ameriko težko dobiti novejših filmov iz Slovenije.

Ameriškemu slovenskemu kongresu je bila odobrena vsota \$250, predsednik Kristan in

čina uradnikov so mlađi ljudje brez posebnih izkušenj, ki se obračajo za pomoč na vsakega, kojega naslov jim pride pod roko. Koordinacija in enotna akcija v predlaganju takih apelov in pisem pa bo mnogo bolj uspešna, obenem pa bo prihranila njim samim mnogo dragocenega v nepotrebnega dela.

Seja se je bavila tudi s pritožbami glede kradnje zalog in paketov v Trstu. Potom raznih zasebnih pisem in poročil v ljubljanskih listih je ugotovljeno, da je bilo v Trstu ukradenih veliko število paketov, ki so jih naši ljudje poslali svojim sorodnikom v Jugoslavijo. Tega so baje največ krije zavezniške vojaške oblasti, ki brezbrizno dopuščajo, da se tativne vršijo celo ob belem dnevu in pred očmi civilne policije. Mnogo paketov je bilo tudi odprtih in del vsebine je izginil. Prizadete osebe so radi teh dogodljajev silno razburjene, in seveda upravičeno, ter pričakujejo, da bi SANSA podvzel kakšne korake pri ameriških oblasteh, da se take nevidnosti v bodočnosti ukinejo.

O predmetu se je razvila obširna razprava in prevladovalo je mnenje, da vzliz verjetnosti o resničnosti takih razmer v razburkanem Trstu, je SANSA sedaj radi pomanjkanja temeljnih dokazov nemogoče vložiti pritožbo bodisi pri poštnem, državnem ali vojnim departmantom ameriške vlade. Izkušnje so pokazale, da oblasti novinarkov v Slovenem za velikodušno dario, je bilo z odobravanjem vzetno na znanje. Ker pa je umetno, da vsled raznih zadržkov in do končnega načrta nameravane otroške bolnišnice v Sloveniji ne bo mogoče še nekaj časa denarja poslati v staro domovino, je seja zaključila, da se nabranega gotovina obrestosno vloži v zvezne bonde, hranilna društva s federalnim jamstvom ter na bančno hranilno vlogo. Vse take vloge je mogoče nemudoma dvigniti, prinašale pa bodo do dočnečne časa primerne obresti, ki bodo seveda pripisane skladu otroške bolnišnice. Seja je tudi dolečila poročstvo za tajnika in blagajnika, in sicer po \$5,000 za vsakega.

Centralni odbor SANSoih podružnic v Chicagu se je obrnil na eksekutivo, da povzame potrebne korake, da se razne prošnje in apeli za pomoč, ki prihajajo iz stare domovine na razne posameznike in organizacije, polagajo le skozi SANSA, ki je poklican, da služi kot neka posredovalnica med nami in staro domovino. Tajništvo je še pred prejemom tega pisma podvzelo potrebne korake, da se vse podobne zadeve koordinira in osredotoči, sicer bi nastale prevelike zmešnjave. Oblastem v Jugoslaviji je bilo nasvetovano, da se v vseh slučajih obračajo na SANSA, prejemnikom takih pisem in apelov v Ameriki pa se priporoča, da svojim korespondentom v staro domovino svestujejo isto. Razvidno je, da se nove oblasti zlasti v Sloveniji z veliko vremem in navdušenjem poprijele dela za obnovno in vzpostavitev normalnosti. Ve-

Predsednik centralnega odbora za slavnost je Geo. M. Opulic in tajnik pa Frank Zornjak. Naslov slednjega je 5606 Natchez Ave., Chicago 28, Ill.

Pišite po novo knjigo "Slovensko-ameriška kuharica" v Proletarjevo knjigarno. Cena \$5.00. Naročite si jo še danes.

Naša mladina na delu za otroško bolnišnico

V tej koloni sem že nedavno omenil, da se tudi tu rojena mladina zanima za deželo svojih očetov in mater in skuša po svoji priliki pomagati svojim krvnim bratom in sestram v Sloveniji. Zanimanje za otroško bolnišnico v Sloveniji, za katero vodimo kampanjo in zbiramo sredstva, je pretežno večino tega leta, je našo potrebo odmehrili med člani mladinskega krožka "Perfect Circle" SNPJ v Chicagu. Krožek je prispeval v ta sklad že iz svoje blagajne lanske leto priredil veselico v prilog SANSove pomočne akcije za staro domovino. Enako so že prisokili na pomoč mladim krožkom SNPJ v Sharonu, Strabane, Pa., Salemu in Power Pointu, O., itd. Tozadovno iniciativo je sprožil predvsem brat Michael Vrhovnik, mladinski direktor SNPJ, ki je v svojih člankih v mesečniku "Voice of the Youth" in Prosveti, kakor tudi ob raznih prireditvah, ko je v prid SANSA predvajal filme iz stare domovine, vzbudil veliko zanimanja med tu rojeno mladino in jo navdušil za to humanitarno akcijo.

Cikaški krožek prireja v soboto 28. septembra posebno prireditve in veselico v prid skladu otroške bolnišnice v Sloveniji. Vršila se bo v dvorani SNPJ, ki

Zamotanost vnanje politike naše vlade ni jamstvo za mir

(Nadaljevanje s 1. strani.)

prestidu je bila v Beli hiši storjena in Wallacey govor je bil razglasen po vsem svetu.

Očividno je, da jih je v demokratični stranki precej vplivnih osebnosti, ki ne vidijo rada, da bi nad Rusijo vhteli pest močne roke. Posebno ne, ker se sedaj spori med zapadnimi silami in Sovj. unijo vrše največ zaradi imperialističnih interesov britanskega cesarstva, s katerim smo v zvezi.

Napori za militaristično zvezo med nami in Anglijo

Nobena skrivnost ni, da je ameriška vnanja politika že tako globoko spojena z angleško, da bi jo bilo od nje mogoče le s težavo ločiti. In spozna v njo ni šele sedaj, pač pa je le še trdnejša, kakor je bila v prvi svetovni vojni in potem v drugi.

V Moskvi označujejo to spopitev za "anglo-ameriški blok", ki je naperjen proti Sovj. uniji in cilj mu je nadvlada nad svetom.

Ko je Truman peljal meseca marca t. l. Winstona Churchilla v malo naselje Fulton, Mo., kjer mu je s svojo prisotnostjo pomagal dramatizirati apel za vojno zvezo Zed. držav z Veliko Britanijo proti "želesnemu zastoru" ki se razteza od Stettina do Trsta, so v Moskvi razumeли, da kaj gre, in razumeli so vsi tisti Američani, ki se zanimajo se za kaj drugačen kakor za sport in vsakdanji kruh. Kajti Churchillov govor jim je bil dokaz, da je taka zveza tajno že osnovana in da se jo le še izpopolnjuje. Sicer ni javna in je ni na paripu. Ampak obstaja v zvečajno.

Poročevalci dnevnika Chicago Tribune, Chesly Manly in Washingtonu, poroča v depezi s dne 15. septembra, da je angleški vrhovni poveljnik feldmarschal Viscount Montgomery prišel zato na obisk v Ameriko, da se vojaški in mornarični večerljivi.

To so skušali dokazati naši in angleški ter drugim delegacijam anglo-saškega bloka z dokumenti, s statistikami in z zdravljicami.

Minuli teden je to storil tudi Molotov v 75 minut dolgem govoru. Predočeval je, da ima Trst, ako se ga ne dodeli Jugoslaviji, bodočnost le, ako postane politično avtonomen, gospodarsko pa najtesneje povezan z Jugoslavijo. Navedel je v ta namen deset točk. Reporterji ameriškega in drugega tiska so priznali, da so bili njegovi argumenti preprčevalni — ampak — ampak Trst ne sme priti v ekonomski in politični objem Jugoslavije.

V naši in angleški diplomaciji torej odločuje, kar se tržaškega

ki temboljše domenijo za koordiniranje ameriške in britanske vojne sile v slučaju, da nastane vojna sovjetskim blokom.

Montgomery je bil zelo pompozno sprejet. Je gost načelnika ameriškega generalnega štaba generala Eisenhowerja. Bil je seveda tudi pri Trumanu, največ pa je na konferenci z visokimi ameriškimi armadnimi v mornaričnimi častniki. Sličnih sestankov je bilo že precej tudi v Kanadi in v Londonu.

Ta kombinacija ima vojaške in mornarične baze po vsem svetu — tudi krog in krog Rusije, posebno na Atlantiku skozi do severnega tečaja, na Pacifiku in Kitajskem, Japonskem, v Koreji in v Sredozemlju.

Tak položaj Moskvi ne dela veselja in je naravno, da je neravnovažna in da se tudi Sovj. unija prizavljala na vojno.

Ali je Trst le preteza za napetost?

Za en vzrok svoje politike močne roke proti Rusiji navaja naša državna tajnik Byrnes tržaško vprašanje. Hotel je Primorje na vsak način ohraniti za Italijo in se bi mu to tudi posrečilo, če bi se po minuli vojni vrnila čaršija v Beograd s svojim Petrom na celu. A vladu so prevezeli energični ljudje, ki vedo kaj hočejo in veda, da to kar zatehvata, spada po pravici njim.

To so skušali dokazati naši in angleški ter drugim delegacijam anglo-saškega bloka z dokumenti, s statistikami in z zdravljicami.

Minuli teden je to storil tudi Molotov v 75 minut dolgem govoru. Predočeval je, da ima Trst, ako se ga ne dodeli Jugoslaviji, bodočnost le, ako postane politično avtonomen, gospodarsko pa najtesneje povezan z Jugoslavijo. Navedel je v ta namen deset točk. Reporterji ameriškega in drugega tiska so priznali, da so bili njegovi argumenti preprčevalni — ampak — ampak Trst ne sme priti v ekonomski in politični objem Jugoslavije.

Ignoranca je prekletstvo od Boga. Znanec je perot, ki te pojne v nebeza. — Shakespeare.

Vsa zgodovina je laž. — Sir Robert Walpole.

vprašanja tiče — ne logika, ne dobrobit mesta, ampak politika z imperialističnimi motivi takozvanega anglo-ameriškega bloka.

Ako bi se mogla mirovna konferenca v Parizu ostresti teh hiter sumničenj in si začela iskreči, pa bi res dobili mir. Tako pa se govori čezaže več o novi vojni in vedno manj o miru.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani.)

žni, ker so jim zgradili ceste, moderne stavbe, življenje, in pustili veliko avtomobil ter drugih strojev — sploh bi na podlagi tega moralja Etiopija Italiji plačati vojno odškodnino.

Mikhail Lemin, ki komentira dogodke v moskovskem radiu, je svoji avdijenciji dejal, da so umeščanja ameriške vlade v evropske zadeve največja zapraka-miru. Pojasnil je, da ni proti ameriškemu sodelovanju v evropskih problemih, toda mora biti enakopravno z drugimi drželami. A namesto tega Zed. države podpirajo le reakcijo vsemah demokracije po svetu in zastavljajo pot napredku. Torej zato tudi v Moskvi dobro očitati, ne samo razni Kaltenborni.

Bolgarski kralj Simeon se je po plebiscitu poslovil z dvora ter preselil s svojo materjo, ki je hči italijanskega ekskralja, k lastu v Egipt. Vlada v Sofiji slednjega mu je dala za dovršno šaro \$20,000 v tujih (dobrih) valutah, kar bo že za začetek. Potem pa si bo pomagal z ostalimi vlogami, ki mu jih je njegov pokojni oče gotovo preskel. Kajti mladi kralj in mati sta vzel s sabo v Egipt tudi 15 služabnikov in služkinj, kar priljivo stane. V času njihove odhoda so v Sofiji praznovali zmago republike in konec monarhije, ki je bila vedno le zlo za Bolgarijo.

Ignoranca je prekletstvo od Boga. Znanec je perot, ki te pojne v nebeza. — Shakespeare.

Vsa zgodovina je laž. — Sir Robert Walpole.

"Jaz Kupujem Blago Za Neko Čikaško Veletrgovino . . ."

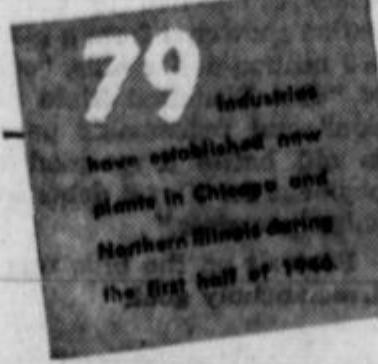
... in v sedanjih tečavah dostavljanja blaga gotovo vidim ugodnost, da sem "sosed" virom mojih vredbščin. Za to gre zahvala centralni čikaški legi, kajti potrebščine prihajajo v mesto z vlaki, po cestah in po zraku iz vseh delov dežele, kakor tudi iz glavnih mest Evrope in Azije. Baš tukaj v naši lastni okolici je na stotine tovarn, ki zlagajo naše trgovine, in vsaka trgovnica splošnih izdelkov dežele ima svojega zastopnika na čikaškem tržišču. Čikašanke, kakor tudi žene iz bližnjih držav, ki kupujejo v tej okolici, imajo izredno lepo priliko nakupovanja v tem "velikem centralnem tržišču". Mi čikašani dobimo pravo vrednost za naš denar, in vi pač veste, kaj to pomeni za ženske! Poleg tega RADA živim v Chicagu tudi zato, ker mi nudi kulturne prilike živahnega mesta in domače sosedstvo, ki je često last le majhnih mest."

Ta kupovalka* za veletrgovino je ena izmed mnogih ljudi, ki oskrbujejo blago za pet milijonov ljudi, ki kupujejo v Chicagu in severnem Illinois. V 58 glavnih veletrgovinah v mestu se strži za 372 milijonov dolarjev letno, in samo osem trgovin na State Streetu je leta 1945 stržilo za približno 229 milijonov dolarjev. Poleg tega veletrgovina središča je več kot 75 bližnjih naselbin, vsaka teh s svojim lastnim tržiščem v svojih mejah.

Skupni dohodek ljudi v Chicagu in severnem del Illinois dosega 7½ milijarde dolarjev. Ta dohodek se odraža v trgovjanju na drobno v vsoti \$3,580,000,000, kar predstavlja drugo največje tržišče na drobno na svetu. Tukaj so tudi tri največje trgovine na svetu, ki pošiljajo blago po pošti, in največja od teh strži za milijardo dolarjev letno.

*Ime na zahtevo.

Know Chicago...
Know Its Greatness...
and Tell the World!

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT

140 South Dearborn Street—Chicago 3, Illinois—Phone RANDolph 1517

FRENCH SOCIALISTS REFUSE TO TURN TO THE RIGHT

The importance of the Socialist Party congress that ended on September 1, in Paris, reaches beyond the area of internal party disputes into the entire domain of French politics. To begin with, the congress will have an immediate effect on the new Constitution which in its present form depended upon the combined support of Socialists and Mouvement Républicain Populaire (M. R. P.) to counterbalance the more and more belligerent opposition of the Communists in the Assembly. It will also destroy some of the hopes entertained in moderate circles that the next elections might bring about a government of Socialists and M. R. P. representatives with some additions from the Radical-Socialists and other minor groups, but leaving the Communists outside. If one thing has clearly emerged from the congress, in the midst of all kinds of reciprocal concessions to avoid a split in the party, it has been the uncompromising will of the majority to rule out any flirtation with the party of M. Bidault. The M. R. P. was the main target of the delegates from the provinces where the traditional anti-clericalism of the French masses had been aroused by the creation of a Cabinet under Catholic leadership. With his experience of so many years in the labor movement, Leon Jouhaux had already warned the Socialist leaders not to allow themselves to appear as "the allies of the priests." Since the elections this feeling, strongly expressed at the Montrouge meeting in May, has swept every regional and local pre-congress gathering. It is not any personal objection to Bidault, whom everybody likes; it is fear of the Vatican smuggling itself, against all logic, into the France of the Liberation. From the point of view of personalities, there is not one among the new members of the National Executive Committee who can compare with the defeated leaders. Neither the young though successful Minister of Agriculture, Pierre Tanguy-Prigent, nor Guy Mollet, in spite of his excellent record in the Resistance, has the authority of a Leon Blum or a Vincent Auriol, but they have become the voice of the Socialist youth and the Socialist workers who, while favoring collaboration with the Communists for limited ends, demand party independence and leadership—leadership in directing France toward socialism and checking the increasing aggression of the reactionary forces.

—The Nation.

Quit Hiding

"If the Consumers Cooperative movement is as good as you think it is, you should quit hiding its light under a bushel," said Rowland Burnstan to a group of regional and national co-op employees recently.

This is the kind of critical appraisal we all need often. And it's especially well-taken in these uncertain days when the consumers main thought is "government price control or bust."

Cooperators know that the only effective and enduring price control measure is "buy co-op, join co-op, own co-op." But how about the rest of the folks who want to get out from under rising prices—and establish a stable economy of the American people who have never heard of co-ops.

Now's the time to remove the bushel and let the light of voluntary cooperation shine clear and far.—Cooperative Builder.

Sounds Like Fascism, Doesn't It?

"We are rapidly going to hell in a handbasket. The great United States of America, mightiest nation the world has ever seen, simultaneous winner of two colossal wars in Europe and Asia, is tottering toward a collapse. It is staggering downward in complete stagnation, prostration and paralysis."

Who said that? Some "crackpot" on a soapbox? No; that comes to us from the "Committee for Constitutional Government, Inc." Its high priest is Frank Gannett, multi-millionaire newspaper publisher. Its treasurer is Sumner Gerard, also a millionaire. Its chief "mouth-piece" is a former Democratic Congressman from Indiana named Pettengill, and its "master brain" is a gentleman who was sent to prison during the first World War on the ground that he was the paid agent of the German kaiser.

The way to save America, according to this precious outfit, which apparently is collecting immense sums from the gullible rich, is to destroy trade unionism. You will remember Hitler and Mussolini took the same position.—Labor.

NO-WE WILL NOT BECOME A "HAVE NOT NATION" IF WE DON'T WANT TO

By RAYMOND HOFSES, Editor, Reading Labor Advocate

One can not be quite sure about the stories appearing in our newspapers from time to time, telling us that this nation will soon be a have-not nation in respect to many things that are essential to the American standard of living. Some of the scare stuff may be just plain hokum, but some is clearly true and understandably alarming.

Anyway, here is the condition that government sources which should be reliable tell us exist. Listing only a few of our essentials:

The nation's supply of vanadium is likely to be exhausted in seven years; tungsten, four years; tin, less than a year; lead, less than 12 years—etc., etc. In addition, we have been warned that America can't "oil another war" and that the famous Messabi Range of high grade iron ore is nearing exhaustion. Also that our lumber resources have been used up much faster than they were replaced.

Even this sketchy picture of how our nation stands in economic indispensables should serve as an explanation of why our diplomats are so interested in who is going to control the resources that are to be found in Middle East and other parts of the world.

However, it would be well for Americans to turn the situation around and look at it from an angle that is seldom explained by the economists of capitalism.

Why is it that we have been so profligate in the use of irredeemable necessities in the past? The answer is that, in an economy that has sole and private profit as its objective, the purpose of human activity is not primarily to get real wealth, but to get

rid of it. For the Balina Committee,
FRANK GROSER.

PROLETAREC

THE MARCH OF LABOR

IN THE WIND

From THE NATION

What? No discount? Bread and Butter, Consumers Union's weekly, reprints the following letter to a Congressman from an irate citizen in Melrose, Mass., who had been comparing his June and July food bills: "Congressman Angier L. Goodwin, Debtor, House Office Bldg., Washington, D. C. For the money you have picked from my pocket by your votes to sabotage price control as a ventriloquist dummy for the National Association of Manufacturers, balance due, July 1-20-\$18.07. Please remit promptly. (Signed) A long suffering victim of Congressional misrepresentation."

Bedfellows Hall: The New Leader, which calls itself "America's Leading Liberal-Labor Weekly," is featuring the European correspondence of William Henry Chamberlin. So is America's leading conservative-capitalist daily—the Wall Street Journal.

Long arm of the law! A New York Sun story about a police officer's malfeasance reads: "He was found five blocks off post, in uniform, when he should have been on duty, with his arms around a woman's neck. Two women, who remonstrated with him, said that he waved his nightstick at them and said, 'Get along or I'll arrest you for interfering with an officer in the performance of his duty.'

What price vision! Philip W. Pillsbury, president of the Pillsbury Mills, makes this comment in his firm's annual report: "For American agriculture, we should already have planned—and should be planning now—what to do with the coming grain surplus." An admirable thought; perhaps something should be done, instead of letting the grain rot.

Health care, like every other consumer need, is a natural for the democratic cooperative movement. Buying your beans and pork chops cooperatively is vital, but if you lack adequate preventive medical care, you won't need pork chops for very long.

Is our present fee system of medical care adequate? The standpatter medics think so. But, then, the standpatters are always short-sighted, always masterful at rationalization. They are like the Bourbons, who fought all change so much that their nation ended up in the throes of a destructive revolution and they themselves rode the tumbril to the guillotine. The rumbling thunder of discontent with the fee system of medicine is in the air—if it weren't so, America wouldn't lend its ear to the advocate of state medicine, which, in this case, represents that total revolution that the medical Bourbons are inviting through their obstinacy.

Change is in the air for America's medical care, and whether that change be toward bottom-up democracy or toward top-down stateism depends on the people's, and the doctors' willingness to push organizations such as the one set up at Two Harbors.—The Cooperative Builder.

HISTORY MADE AT TWO HARBORS

An important milestone for Cooperation in America was posted at Two Harbors, Minn., when delegates of co-op health care plans voted to establish the Cooperative Health Federation of America.

Until now, the national movement has concentrated more on consumers' goods and farm supplies, particularly petroleum, and wherever co-op health care plans have sprung up, they've developed spontaneously as expressions of the bitter need of the people. There's been no central organization to coordinate experiences and to offer aid and advice. As a result, each group has groped its own way, making the same errors over and over again, and thus losing valuable time, and stunting its own growth.

Health care, like every other consumer need, is a natural for the democratic cooperative movement. Buying your beans and pork chops cooperatively is vital, but if you lack adequate preventive medical care, you won't need pork chops for very long.

Is our present fee system of medical care adequate? The standpatter medics think so. But, then, the standpatters are always short-sighted, always masterful at rationalization. They are like the Bourbons, who fought all change so much that their nation ended up in the throes of a destructive revolution and they themselves rode the tumbril to the guillotine. The rumbling thunder of discontent with the fee system of medicine is in the air—if it weren't so, America wouldn't lend its ear to the advocate of state medicine, which, in this case, represents that total revolution that the medical Bourbons are inviting through their obstinacy.

Change is in the air for America's medical care, and whether that change be toward bottom-up democracy or toward top-down stateism depends on the people's, and the doctors' willingness to push organizations such as the one set up at Two Harbors.—The Cooperative Builder.

A.F.L.C.I.O.P.A.C.

That conglomeration of letters means American Federation of Labor, Congress of Industrial Organizations and Political Action Committee.

CIO started the PAC several years ago. AFL held completely aloof, even went so far as to oppose candidates for office supported by CIO.

IF—and that is a big IF—PAC of AFL and CIO can agree on candidates, they are as good as elected. If they take opposite sides merely to be "mad" at each other, than labor itself is the loser.

Wonder when AFL and CIO will wake up to their mutual responsibilities to the working voter?—The Progressive Miner.

TURN DOWN SALES TAX, MR. PRESIDENT

Powerful interests in the District of Columbia, including the great property owners and the "royal families," which control the daily press, are urging President Truman to assist in imposing a sales tax on the people of the Nation's Capital.

In the main, this would be a tax on the stomachs of the poor. We are sure the President knows that. In addition, there are plenty of other sources of revenue within easy reach.

Taxes in Washington are lower than in any other city in the country, or in the world, for that matter.

Naturally, the great property owners wish to continue that system, and among the largest of these property owners are the publishers of the profitable Washington newspapers.

These greedy interests have enlisted the support of gentlemen who are supposed to be "close" to the White House, and they are boasting that these emissaries have succeeded in convincing the President. We can't believe it, but, nevertheless, we indulge in this word of warning.

JUST SO IT'S MEAT

Chicago.—Anyway, it was meat.

That's what a long line of women waiting to buy hamburger at a local butcher shop protested when police put in an appearance, stopped the sale and arrested the proprietor for palming off horse meat.

SYNTHETIC VS. NATURAL RUBBER

Put this down in your notebook: There is a fierce fight on between the producers of natural rubber and the makers of the synthetic product. The British and Dutch governments are backing the natural rubber boys. They would strangle the synthetic rubber industry if they could get away with it.

They'll get a lot of help from some of the big American bankers, and in return, may permit them to get in on the juicy profits of the natural rubber industry.

It is encouraging to find that the synthetic rubber makers are confident they can hold their own. "All we need is an even break," they say. "But the danger is we will be stabbed in the back by our own government, especially by that crowd in the State Department.—Labor.

These greedy interests have enlisted the support of gentlemen who are supposed to be "close" to the White House, and they are boasting that these emissaries have succeeded in convincing the President. We can't believe it, but, nevertheless, we indulge in this word of warning.

These greedy interests have enlisted the support of gentlemen who are supposed to be "close" to the White House, and they are boasting that these emissaries have succeeded in convincing the President. We can't believe it, but, nevertheless, we indulge in this word of warning.

These greedy interests have enlisted the support of gentlemen who are supposed to be "close" to the White House, and they are boasting that these emissaries have succeeded in convincing the President. We can't believe it, but, nevertheless, we indulge in this word of warning.

MANNA FROM HEAVEN

Oakland, Calif.—To illustrate the dangers of uncontrolled prices, the Alameda County Emergency Committee to Combat Inflation showered from a plane 100,000 million-dollar bills, "currency" of "The Disunited State of Inflation" and redeemable on demand in old bottle tops—good only in payment for illegal debts and campaign promises.

Portrait on the bills was that of a melancholy goat.

Such the heart that beats in the human breast.

MAKING PLENTY SEEM DIFFICULT

When we read the ponderous articles of some of capitalism's columnists and ponder the charts and graphs of economists we sometimes suspect that a conspiracy has been formed against the thinking apparatus of the American people.

It seems to be the purpose of our "wise" men and "thinkers" to make the common citizen believe that there is a great and somewhat mysterious difficulty that obstructs the enjoyment of all the things that workers need.

We challenge any such suggestion. It is not hard for workers to produce the things they need. There is no mystery connected with the satisfaction of human desires.

Take housing as an example. There are plenty of people to produce the raw materials which go into houses. There is an abundance of human beings who can or could be taught to build. Why, then, is that there isn't an all-out drive to fill this most reasonable of demands?

The answer is that the people who rule our economy and our nation aren't interested in building houses. What they are interested in is making profits. And while it would be a simple and easy matter to construct homes for people to live in, it is not so easy for the collapsing capitalist economy to do the job in a manner which would be profitable to the few people who control materials and hire labor.

This nation was able to produce abundance for war because the winning of the war was of such importance that the way was cleared for profits by government action. We say that the way could be cleared for building and producing by government action if profits for the few were not the first consideration and if the purpose sought was the welfare of human beings.

People stand in their own way when they continue to tolerate the profit economy. They are playing the other fellow's game and concerned about matters which should not concern them at all when they accept the proposition that they must wait for the things they need until private business is able to find some way to supply them.

Here in these United States there still is plenty of everything. The only reason the people don't have plenty is because they don't own the nation's resources.

Frankly, we sometimes wonder what's loose in the skulls of Americans. What is it that makes veterans, who defied Hitler's legions to win a war, now weekly permit a few puny owners, with nothing more dangerous in their hands than stock certificates, to tell them they can't enjoy the riches of the nation they saved?

It would be a simple matter to have a full life in this country. All the people would have to do would be to make things and use them. The only reason they can't do that is because they still recognize the right of the few to own the nation and exploit the many who own nothing.—Reading Labor Advocate.

Double Standard on Emperors

Henry Pu Yi, former puppet emperor of Manchukuo, is a tragicomic figure in his war crimes trial at Tokyo. But he was a tragicomic emperor, all along. He did what the Japanese war lords told him, and got pomp and pay in return.

We're not much interested in what happens to the ridiculous little man now. Obviously he deserves conviction, but if the punishment is to fit the crime it need not be too severe, beyond the disgrace he already has. What really interests us is the contrast between Pu Yi, on trial under the Allies, and the Emperor of Japan, protected and held in power by the Allied (i.e., American) occupying authorities. He, too, was, personally, a weak tool of the Japanese war lords, but he served them immensely more powerfully against America, China and the United Nations than Pu Yi ever dreamed of doing. We would recommend conviction of war guilt and then clemency for the Mikado were he on trial. He need not lose his head. But the least he ought to lose is his throne. Instead, the occupying regime is saving it for him.—The Chicago Sun.

Foreign-Policy Makers

The action of the International Longshoremen's Association in refusing to load UNRRA supplies destined for Yugoslavia, as a protest against the shooting down of United States fliers last month, sets a precedent with dangerous implications. In effect, President Joseph Ryan and his longshoremen have taken it into their own hands to decide what our foreign policy shall be. They have arrogated to themselves the right to overrule the State Department and an international relief agency; we are making the largest contribution to UNRRA, of course, but it is nevertheless an international body.

The matter is not a question of whether we should or should not continue to send supplies through UNRRA to Belgrade. It is whether a single group of unofficial persons in this country has the right to decide what action this country shall take in its relations with another country. The fact that many will applaud this action without thinking does not make it right. Certainly it is not in the democratic tradition. Mr. Ryan and the longshoremen are not elected representatives of the people. They do not speak for the country. They are using the economic weapon of the strike—which is what their action amounts to—for international political purposes.

The ILA is in considerable part anti-Communist. This factor probably played a part in the decision, as well as righteous anger against the killing of American fliers. But how would the same men who are taking direct action in this instance like it if another group of longshoremen, whose sympathies lay with the Communists and not against them should decide that the United States should pull its troops out of Korea and the Marines out of China and should refuse to handle any supplies for our men there, as an implementation of that decision? Should such an action be taken, it would be argued logically that those establishing that embargo were only following the precedent that has been set by the ILA.

If fish is again to be a leader, then cattle and cotton will tumble within a year, while shoes and textiles will tumble within two years, says Roger.—Labor.

GREEK KING WINS

The elections in Greece were part of the power struggle between Russia and the west, with Great Britain dealing the cards in this particular session. The British Labor government, following the traditional policy of continuity—doing just what its predecessors had planned to do—simply dealt the Greeks a king. The Greeks actually had about as much to say about it as did the people in Lithuania and Poland about what was to happen to them. In this colossal game of power politics, the rights of small nations is a colossal farce.—Industrial Worker.